

Тема 14

Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

План

---

1. Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства (організації)
  2. Прибутковість (дохідність) підприємства
  3. Рентабельність продукції та ресурсів
  4. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства
  5. Сутнісна характеристика та вимірювання ефективності виробництва
  6. Чинники підвищення ефективності виробництва
-

Основні завдання та напрямки фінансової діяльності підприємства такі:

- 1) Вибір форм фінансування та їх оптимальне співвідношення;
  - 2) Вибір структури капіталу підприємства і напрямків його використання з метою забезпечення стабільно високої прибутковості;
  - 3) Збалансування надходжень і витрат платіжних засобів підприємства в часі;
  - 4) Забезпечення своєчасності розрахунків;
  - 5) Підтриманні належної ліквідності
-

Види та форми фінансування діяльності підприємств (організацій)

Залежно від джерел коштів розрізняють фінансування:

- внутрішнє*
  - зовнішнє*
-

Внутрішнє фінансування

- здійснюється за рахунок коштів, одержаних від діяльності самого підприємства:
  - прибуток
  - амортизаційні відрахування
  - виручка від продажу чи здавання в оренду майна (лізинг)
-

Зовнішнє фінансування

- використовує кошти, не пов'язані з діяльністю підприємства:
  - внески власників у статутний капітал (безпосередньо або у формі купівлі акцій)
  - кредит
  - зобов'язання боржників
  - державні субсидії тощо
-

- Треба розмежувати фінансування виробництва (діяльності) за рахунок власних і залучених (позикових) коштів
  - До *залучених коштів* належать ті, які через певний час треба повертати кредитору
  - Всі інші кошти є *власними капіталом*
  - При цьому важливо забезпечувати оптимальне співвідношення власного і залученого капіталу
-

-
- Специфічною формою довготермінового кредиту слугує ***оренда майна*** — договірне строкове платне володіння і користування майном
-

Важливим інструментом управління фінансами підприємства є фінансовий план

- Основна мета складання фінансового плану - узгодження доходів із витратами в плановому періоді
-

розробляються перспективні та поточні фінансові плани

- У **перспективному фінансовому плані** вирішуються принципові питання фінансування діяльності і розвитку підприємства (організації)
- До них належать насамперед фінансування капітальних вкладень, повернення боргів і сплата відсотків за кредит
- **Поточні фінансові плани** на рік (квартал, місяць) розробляються більш детально за видами доходів і витрат з урахуванням їхньої календарної динаміки

- Фінансовий план підприємства складається у формі балансу доходів і витрат
-

- **Баланс підприємства** - це підсумковий синтетичний документ про наявність і використання коштів на певну дату (кінець кварталу, року)
  - З 1 січня 2000 року в Україні введено в дію нову форму балансу підприємства, що відповідає міжнародним стандартам здійснення бухгалтерського обліку суб'єктами господарювання
-

В активі балансу підприємства за новою формою виділені такі три розділи:

Необоротні активи

- Нематеріальні активи
- Незавершене будівництво
- Основні засоби
- Довгострокові фінансові інвестиції

Оборотні активи

- Виробничі запаси
- Незвершене виробництво
- Готова продукція
- Дебіторська заборгованість
- Поточні фінансові інвестиції
- ~~Грошові кошти та їхні еквіваленти);~~

Витрати майбутніх періодів

Пасив балансу підприємства за новою формою складається з п'яти виокремлених розділів:

Власний капітал

- Статутний капітал
- Пайовий капітал
- Резервний капітал
- Нерозподілений прибуток

Забезпечення наступних витрат і платежів

- Забезпечення виплат персоналу
- Інші забезпечення
- Цільове фінансування

Довгострокові зобов'язання

- Довгострокові кредити банків
- Відстрочені податкові зобов'язання
- Інші довгострокові зобов'язання

Поточні зобов'язання

- Короткострокові кредити банків
- Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
- Векселі видані
- Кредиторська заборгованість
- Інші поточні зобов'язання

Доходи майбутніх періодів

АКТИВ	Код рядка	На початок року	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	37.2	148.2
первісна вартість	011	37.2	148.2
знос	012	0.0	0.0
Незавершене будівництво	020	1013.9	1696.7
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	66166.7	66401.7
первісна вартість	031	110088.8	113622.2
знос	032	43922.1	47220.5
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	0.0	0.0
інші фінансові інвестиції	045	0.0	0.0
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	0.0	0.0
Відстрочені податкові активи	060	0.0	0.0
Інші необоротні активи	070	7.2	13.4
Гудвіл при консолідації	075	0.0	0.0
Усього за розділом I	080	67225.0	68260.0
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	16496.3	14690.1
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	0.0	0.0
незавершене виробництво	120	1464.9	1693.9
готова продукція	130	7688.0	10678.5
товари	140	242.3	203.8
Векселі одержані	150	84.7	119.7
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	7689.6	7763.1
первісна вартість	161	7689.6	7763.1
резерв сумнівних боргів	162	0.0	0.0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	1572.2	8993.0
за виданими авансами	180	0.0	0.0
з нарахованих доходів	190	0.0	0.0
із внутрішніх розрахунків	200	0.0	0.0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	8.0	12.4
Поточні фінансові інвестиції	220	0.0	0.0
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	7803.1	6285.5
в іноземній валюті	240	116.7	307.9
Інші оборотні активи	250	0.0	304.7
Усього за розділом II	260	43165.8	51052.6
III. Витрати майбутніх періодів	270	0.0	0.0

ПАСИВ	Код рядка	На початок року	На кінець звітної періоду
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	355.3	355.3
Пайовий капітал	310	0.0	0.0
Додатковий вкладений капітал	320	0.0	0.0
Інший додатковий капітал	330	81699.7	80900.6
Резервний капітал	340	427.0	427.0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	19439.1	21772.2
Неоплачений капітал	360	0.0	0.0
Вилучений капітал	370	22.3	11.6
Накопичена курсова різниця	375	0.0	0.0
Усього за розділом I	380	101898.8	103443.5
Частка меншості	385	0.0	0.0
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	298.3	315.2
Інші забезпечення	410	0.0	0.0
	415	0.0	0.0
	416	0.0	0.0
Цільове фінансування	420	34.3	37.9
Усього за розділом II	430	332.6	353.1
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	0.0	0.0
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0.0	0.0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0.0	0.0
Інші довгострокові зобов'язання	470	0.0	0.0
Усього за розділом III	480	0.0	0.0
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	0.0	0.0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0.0	0.0
Векселі видані	520	170.5	618.5
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	109.1	55.2
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	0.0	0.0
з бюджетом	550	0.0	7236.9
з позабюджетних платежів	560	0.0	0.0
зі страхування	570	351.5	419.9
з оплати праці	580	675.0	791.3
з учасниками	590	1408.0	1866.8
із внутрішніх розрахунків	600	0.0	0.0
Інші поточні зобов'язання	610	5445.3	4527.4
Усього за розділом IV	620	8159.4	15516.0
V. Доходи майбутніх періодів	630	0.0	0.0
БАЛАНС	640	110390.8	119312.6

Інструментом оперативного планування фінансової діяльності підприємства є:

- платіжний календар, який розробляється на декади або тижні
  - незбалансованість платіжного календаря спонукає підприємство шукати додаткові резерви збільшення обсягу фінансових ресурсів (наприклад, за рахунок прискорення відвантаження продукції, ліквідації недоліків у сфері розрахунків зі споживачами продукції, оптимізації витрат тощо)
-

2. Прибутковість (дохідність) підприємства

- **Прибуток** — частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства
  - Характеризуючи надлишок надходжень над витратами ресурсів, прибуток виражає мету підприємницької діяльності, слугує основним економічним показником останньої
-

Значення прибутку полягає в тому, що він (прибуток) є:

- основним джерелом фінансування розвитку підприємства, вдосконалення його матеріально-технічної бази та продукції, забезпечення всіх форм інвестування;
  - об'єктом оподаткування та джерелом сплати податків
-

Різновиди прибутку залежно від його формування і використання

- **Загальний (балансовий) прибуток** — весь прибуток підприємства, одержаний від усіх видів діяльності, до його оподаткування та розподілу

$$P_B = P_{\text{реал}} \pm \beta + P_{\text{ІНШ}}$$

де $P_{\text{РЕАЛ}}$ – прибуток від реалізації продукції;

β – прибуток (збитки) від позареалізаційної діяльності підприємства;

$P_{\text{ІНШ}}$ – прибуток від іншої діяльності підприємства (наприклад, прибуток від діяльності підсобного господарства підприємства, що розподіляється в особливому порядку)

-
- **Прибуток після оподаткування (чистий прибуток)** — прибуток, що реально поступає в розпорядження підприємства після сплати податків

$$П_{ч} = П_{Б} - П_{л}$$

де $П_{Б}$ – балансовий прибуток підприємства;

$П_{л}$ – першочергові платежі (податок на прибуток, процент за користування кредитом, рентні платежі тощо)

Прибуток від реалізації продукції підприємства:

а) $\Pi_{РЕАЛ} = Q_{\Pi} - C_T$

б) $\Pi_{РЕАЛ} = \sum_{i=1}^m \Pi_i \cdot N_i - \sum_{i=1}^m C_{\Pi i} \cdot N_i$

в) $\Pi_{РЕАЛ} = \sum_{i=1}^m (\Pi_i - C_{\Pi i}) \cdot N_i$

де Q_{Π} – виторг від продажу продукції;

C_T – собівартість товарної продукції;

$C_{\Pi i}$, Π_i , N_i – повна собівартість, ціна та обсяг випуску продукції i -того виду відповідно;

m – кількість різних видів продукції, що випускається підприємством

-
- **Валовий прибуток** — це різниця між виручкою та виробничими витратами (собівартістю продукції, визначеною калькулюванням за неповними витратами)
  - Це поняття включає власне прибуток і так звані невиробничі витрати — адміністративні, комерційні
-

-
- **Операційний прибуток**, що його часто називають *чистим* прибутком, дорівнює валовому прибутку за мінусом невиробничих витрат
  - **Маржинальний прибуток** характеризує величину виручки від продажу продукції за мінусом змінних витрат
  - Такий прибуток за величиною збігається з валовим прибутком, коли калькулювання здійснюватиметься лише за змінними витратами
-

Джерелами формування загальної величини прибутку підприємства є:

- Прибуток від продажу основної продукції (послуг, робіт) підприємства
  - Він обчислюється як різниця між виручкою від продажу товарної продукції (без урахування податку на додану вартість й акцизного збору) та її повною собівартістю
-

□ Прибуток від продажу майна

- Це прибуток від продажу основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів інших підприємств тощо
- Він визначається як різниця між ціною продажу і балансовою (залишковою) вартістю об'єкта з урахуванням витрат на продаж (демонтаж, транспортування, оплата агентських послуг)

□ Прибуток (дохід) від позареалізаційних операцій включає:

- Прибуток від пайової участі в спільних підприємствах;
  - Прибуток від здавання майна в оренду (лізинг);
  - Дивіденди на цінні папери;
  - Дохід від володіння борговими зобов'язаннями;
  - Роялті
-

Поділ прибутку на частини, що відображають конкретні напрямки її використання:

- **прибуток, що спрямовується за межі підприємства** у вигляді виплат власникам корпоративних прав і персоналу фірми за результатами роботи як заохочувальний захід, на соціальну підтримку тощо (розподілений прибуток);
  - **прибуток, що залишається на підприємстві**, є фінансовим джерелом його розвитку і спрямовується у резервний та інвестиційний фонди (нерозподілений прибуток)
-

Конкретизація розподілу прибутку на акціонованих підприємствах

- Головна особливість — власники акцій одержують частину корпоративного прибутку у вигляді дивідендів
- Величина останніх залежить від прийнятої дивідендної політики, основними варіантами якої є:
  - виплата стабільних дивідендів на одному рівні;
  - виплата дивідендів із щорічним певним зростанням;
  - спрямування на дивіденди встановленої (нормативної) частки чистого прибутку;
  - виплата дивідендів із залишку прибутку після фінансування інвестиційних потреб;
  - ~~- виплата дивідендів не грошима, а додатковим випуском акцій підприємства~~

3. Рентабельність продукції та ресурсів

- **Рентабельність – це відносний показник, який характеризує рівень прибутковості підприємства**
  - Використання його поряд з показником прибутку зумовлено тим, що останній може бути одержаний при використанні більшої або меншої маси виробничих фондів, тобто в показнику прибутку безпосередньо не видно ефективності функціонування основних фондів
-

- **Рентабельність активів виробництва фондів** характеризує ~~ефективність використання всього наявного майна підприємства~~

$$P_a = \frac{\Pi_{з(ч)}}{\Sigma_a} \cdot 100$$

де $\Pi_{з(ч)}$ – загальний чистий прибуток за рік;

Σ_a – середня сума активів за річним балансом

- **Рентабельність власного капіталу**
– це показник ефективності
~~використання активів, створених за~~
рахунок власних коштів:

$$P_{в.к} = \frac{\Pi_{ч}}{K_{в}} \cdot 100$$

де $\Pi_{ч}$ – чистий прибуток підприємства;
 $K_{в}$ – власний капітал підприємства

- **Рентабельність акціонерного капіталу** обчислюється як співвідношення чистого прибутку підприємства до номінальної вартості проданих акцій (статутний капітал), яке засвідчує про верхню межу можливих дивідендів на акції

$$P_{ак} = \frac{\Pi_{ч}}{K_{ст}} \cdot 100$$

де $K_{ст}$ – статутний капітал (номінальна вартість проданих акцій)

□ Рентабельність окремого виробу:

$$P_i = \frac{(C_i - C_i)}{C_i} \cdot 100$$

де C_i – ціна одного i -го виробу;

C_i – повна собівартість i -го виробу

□ Рентабельність товарної продукції:

$$P_n = \frac{\Pi_{pn}}{C_{pn}} \cdot 100$$

де Π_{pn} – прибуток від реалізації продукції;

C_{pn} – повна собівартість реалізованої продукції

Розрахункова рентабельність виробництва:

$$P_{POЗP} = \frac{П_{ч}}{S_{CP} + S_{НОЗ} - S_{ПІЛЬГ}} \cdot 100\%$$

де S_{CP} – середньорічна вартість основних виробничих фондів підприємства;

$S_{НОЗ}$ – середньорічний залишок нормованих оборотних засобів підприємства;

$S_{ПІЛЬГ}$ – вартість пільгових основних фондів підприємства;

$П_{ч}$ – чистий (розрахунковий) прибуток підприємства

Резервами зростання рентабельності є:

- **величина прибутку**
- Чим більший прибуток, тим вищий рівень рентабельності;
- **величина вартості основних фондів і нормованих оборотних коштів**
- Чим більша сума авансованих коштів на виробництво продукції, тим нижчий рівень рентабельності;
- **величина собівартості продукції впливає обернено пропорційно на рівень рентабельності:**
- менша собівартість дає вищу рентабельність конкретного виду продукції

4. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства

- **Фінансово-економічний стан підприємства** характеризується:
  - ступенем його прибутковості та оборотності капіталу
  - фінансовою стійкістю і динамікою структури джерел фінансування
  - спроможністю своєчасно розраховуватися за борговими зобов'язаннями
-

-
- **Прибутковість** – основний показник економічної ефективності виробництва
  - Він характеризує ефективність використання всіх видів ресурсів, які забезпечили одержання певного валового доходу
-

□ **Коефіцієнт прибутковості власного капіталу**

$$П_{вл.к} = \frac{П_{п.ч}}{К_{вл}} \cdot 100\%$$

де $П_{п.ч}$ – чистий прибуток підприємства
грн;

$К_{вл}$ – власний капітал

□ **Коефіцієнт прибутковості активів**

$$\Pi_{\text{акт}} = \frac{\Pi_{\text{н.ч}}}{A_{\text{заг}}} \cdot 100\%$$

де $A_{\text{заг}}$ – загальна сума активів, грн.

□ **Коефіцієнт прибутковості інвестицій**

$$\Pi_i = \frac{\Pi_{n.ч}}{I} \cdot 100\%$$

де I – обсяг інвестицій, грн.

□ ***Показники ліквідності***

характеризують здатність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання за рахунок поточних активів

□ Вони показують наскільки короткострокові зобов'язання покриваються ліквідними активами

- **Коефіцієнт загальної ліквідності**
(коефіцієнт покриття)
- ~~Відношення поточних (оборотних)~~
активів ($A_{пот}$) до поточних
зобов'язань ($Z_{пот}$)

$$K_{з.л} = \frac{A_{пот}}{Z_{пот}}$$

При $K_{з.л} < 2$ платоспроможність невисока
є певний фінансовий ризик

При $K_{з.л} > 3$ сумнів ефективності
використання поточних активів

~~Співвідношення 2 : 1 вважається~~
нормальним

-
- **Коефіцієнт термінової ліквідності** – це відношення активів високої ліквідності (*Алікв*) до поточних зобов'язань (*Зпот*)

$$K_{\text{терм.л}} = \frac{\text{Алікв}}{\text{Зпот}}$$

-
- **Коефіцієнт абсолютної ліквідності**
– це відношення грошових запасів та короткострокових цінних паперів ($\Gamma, \mathcal{C}$) до поточних зобов'язань:

$$K_{\text{абс.л}} = \frac{\Gamma + \mathcal{C}}{З_{\text{пот}}}$$

- Значення коефіцієнта є достатнім, якщо він перевищує 0.2 – 0.25
-

-
- **Показники оборотності** – це специфічні показники ділової активності, які характеризують оборотність активів і товарно-матеріальних запасів, величини дебіторської та кредиторської заборгованості
-

-
- **Показники фінансової стійкості (стабільності)** – це здатність підприємства виконувати свої коротко- та довгострокові зобов'язання за рахунок власних (автономних) активів
  - Фінансова стійкість підприємства характеризується співвідношенням власного і залученого капіталу (коефіцієнт автономії та забезпечення боргів)

Інформаційною базою для оцінки фінансово-економічного стану підприємства є:

- 1) баланс підприємства;
  - 2) звіт про фінансові результати;
  - 3) звіт про рух грошових коштів
  - 4) звіт про власний капітал
-

Фінансовий стан та результати діяльності підприємства характеризуються відповідними показниками:

- показники доходності;
  - показники прибутковості;
  - показники рентабельності;
  - показники структури капіталу;
  - показники ділової активності;
  - показники ліквідності;
  - показники фінансової стійкості
-

5. Сутнісна характеристика та вимірювання ефективності виробництва

**Е
Ф
Е
К
Т
И
В
Н
І
С
Т
Ь**

це співвідношення результатів і сукупних витрат

це співвідношення ефекту і витрат на його досягнення

це досягнення високих результатів з найменшими витратами

Ефективність виробництва

- це комплексне відображення кінцевих результатів використання засобів виробництва й робочої сили (працівників) за певний проміжок часу
-

Ефективність виробництва =

Результати

=

Ресурси (витрати)

Ефективність виробництва:

- це виробництво продукції чи послуги з найменшими витратами;
  - це найефективніше використання ресурсів при виробництві різних товарів та послуг
-

Види ефективності виробництва

*За мет одом
розрахунків*

- абсолютна;
- порівняльна

За наслідками

- економічна;
- соціальна

*За місцем
от риамння*

- на рівні підприємства;
- на рівні галузі;
- на рівні народного господарства

*За об'єкт ом
оцінки*

- окремо підприємства в цілому;
- окремих видів ресурсів;
- окремого виду продукції

Ефект ивності в господарської діяльності -

визначається співвідношенням отриманих результатів, що відображають досягнення цілей розвитку підприємства і обсягів сукупних ресурсів, що застосовані та використані

Ефект ивності в використанні окремих видів ресурсів -

характеризується співвідношенням обсягу виробництва або прибутку з відповідним обсягом застосованих ресурсів

Ефект ивності в виробництві продукції -

характеризується використанням мінімальної кількості ресурсів у виробництві цього обсягу продукції (надання послуг)

6. Чинники підвищення ефективності виробництва

Класифікацію чинників зростання ефективності (продуктивності) виробничо-економічних та інших систем діяльності доцільно здійснювати за трьома ознаками:

- 1) видами витрат і ресурсів (джерелами підвищення);
  - 2) напрямками розвитку та вдосконалення виробництва (діяльності);
  - 3) місцем реалізації в системі управління виробництвом (діяльністю)
-

Джерела підвищення ефективності, зростання продуктивності праці:

- зниження зарплатомісткості продукції (економія затрат живої праці)
  - зниження фондомісткості та матеріаломісткості виробництва (економія затрат уречевленої праці)
  - раціональне використання природних ресурсів (економія затрат суспільної праці)
-

-
- Особливо важливим є виділення **внутрішніх** (внутрішньовиробничих) і **зовнішніх** (народногосподарських) чинників, оскільки вони справляють найбільш вагомий вплив на рівень ефективності виробництва (діяльності)
-

-
- Класифікація внутрішніх чинників на «тверді» та «м'які» є достатньо умовною, але широко використовуваною у зарубіжній практиці господарювання
  - «твердими» прийнято вважати ті з них, які піддаються вимірюванню і мають фізичні параметри, а «м'якими» — ті, що не можна фізично відчутти
  - Проте «м'які» чинники справляють істотний вплив на ефективність виробництва, а відтак і на процес економічного управління виробничо-господарською системою
-

Внутрішні і зовнішні чинники підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання:

---

1. Технологічні нововведення
  2. Продуктивність устаткування
  3. Зниження матеріаломісткості та енергоємності продукції
  4. Підвищення якості продукції
  5. Підвищення продуктивності праці
  6. Вдосконалення організаційної структури підприємства
  7. Вдосконалення методів праці
  8. Впровадження ефективних стилів управління
-

1. Технологія

- Технологічні нововведення, сучасні форми автоматизації та інформаційних технологій, справляють істотний вплив на рівень і динаміку ефективності виробництва продукції. За принципом ланцюгової реакції вони спричиняють суттєві зміни в технічному рівні та продуктивності технологічного устаткування, методах і формах організації трудових процесів, підготовці та кваліфікації кадрів тощо
-

2. Продуктивність устаткування

- Устаткуванню належить провідне місце в програмі підвищення ефективності виробничої діяльності суб'єктів господарювання. Продуктивність устаткування залежить від його технічного рівня та належної організації ремонтно-технічного обслуговування, оптимальних, строків експлуатації, змінності роботи, завантаження в часі тощо
-

3. Зниження матеріаломісткості та енергоємності продукції

- Матеріали та енергія позитивно впливають на рівень ефективності діяльності, якщо розв'язуються проблеми ресурсозбереження, зниження матеріаломісткості та енергоємності продукції, раціоналізується управління запасами матеріальних ресурсів і джерелами постачання
-

4. Підвищення якості виробів

- якість і дизайн є важливими чинниками ефективності діяльності суб'єктів господарювання
  - Рівень останньої має корелювати з корисною вартістю, тобто ціною, яку покупець готовий заплатити за виріб відповідної якості
  - Проте для досягнення високої ефективності господарювання самої тільки корисності товару недостатньо
  - Пропоновані підприємством для реалізації продукти праці мають з'явитися на ринку в потрібному місці, у потрібний час і за добре обміркованою ціною
  - У зв'язку з цим суб'єкт діяльності має стежити за тим, щоб не виникало будь-яких організаційних та економічних перешкод між виробництвом продукції та окремими стадіями маркетингових досліджень
-

5. Персонал

- Основним джерелом і визначальним чинником зростання ефективності діяльності є працівники - керівники, менеджери, спеціалісти, робітники
  - Ділові якості працівників, підвищення продуктивності їхньої праці багато в чому зумовлюються дійовим мотиваційним механізмом на підприємстві, підтриманням сприятливого соціального мікроклімату в трудовому колективі
-

6. Організація і системи

- Єдність трудового колективу, раціональне делегування відповідальності, належні норми керування характеризують добру організацію діяльності підприємства, що забезпечує необхідну спеціалізацію та координацію управлінських процесів, а отже, вищий рівень ефективності (продуктивності) будь-якої складної виробничо-господарської системи
-

7. Методи роботи

- За переважання трудомістких процесів досконаліші методи роботи стають достатньо перспективними для забезпечення зростання ефективності діяльності підприємства (організації)
  - Постійне вдосконалення методів праці передбачає систематичний аналіз стану робочих місць та їхню атестацію, підвищення кваліфікації кадрів, узагальнення та використання нагромадженого на інших підприємствах позитивного досвіду
-

8. Стиль управління

- Стиль управління, що поєднує професійну компетентність, діловитість і високу етику взаємовідносин між людьми, практично впливає на всі напрямки діяльності підприємства
  - Від нього залежить, у якій мірі враховуватимуться зовнішні чинники і зростання ефективності діяльності на підприємстві
  - Належний стиль управління як складовий елемент сучасного менеджменту є дійовим чинником підвищення ефективності діяльності будь-якого підприємства, кожної підприємницької структури
-

Зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва:

- Державна економічна й соціальна політика істотно впливає на ефективність суспільного виробництва
  - Розвиток мережі різноманітних інституцій ринкової та виробничо-господарської інфраструктури
  - структурні зміни економічного та соціального характеру
-

Приклад

Визначити балансовий прибуток:

Вартість реалізованої продукції з
урахуванням ПДВ – 1200 тис. грн.;

Собівартість реалізованої продукції – 580
тис. грн.;

Прибуток від реалізації зайвих ОЗ – 20 тис.
грн.;

Позареалізаційні доходи – 10 тис. грн.;

Позареалізаційні витрати – 25 тис. грн.

Прибуток від реалізації продукції:

$$(1200 - 1200 * 20\% / 100) - 580 = 960 - 580 = 380 \text{ тис. грн.}$$

Прибуток від позареалізаційних доходів:

$$10 - 25 = -15 \text{ тис. грн.}$$

Балансовий прибуток:

$$380 + 20 - 15 = 385 \text{ тис. грн.}$$

Приклад

Визначити рентабельність виробництва, якщо вартість товарної продукції у звітному році – 800 тис. грн.;

залишок товарної продукції на початок звітного року – 300 тис. грн.;

на кінець звітного року – 120 тис. грн.;

собівартість реалізованої продукції – 800 тис. грн.;

прибуток від позареалізаційних операцій – 15 тис. грн.;

середньорічна вартість ОФ – 850 тис. грн.;

середньорічні залишки ОЗ – 250 тис. грн.

Вартість реалізованої товарної продукції визначаємо як суму вартості товарної продукції на початок року і продукції, виробленої у звітному році, за мінусом вартості товарної продукції на кінець року:

$$800 + 300 - 120 = 980 \text{ тис. грн.};$$

Прибуток від реалізації товарної продукції:

$$980 - 800 = 180 \text{ тис. грн.};$$

Балансовий прибуток:

$$180 + 15 = 195 \text{ тис. грн.};$$

Рівень рентабельності:

$$195 / (850 + 250) * 100\% = 17,73\%$$
